

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ: FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE AUTORITĂȚI PUBLICE

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Curtea Constituțională a Republicii Muntenegru*

Prof. Dr. Milan Marković,
Președintele Curții Constituționale a (Republicii) Muntenegru

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

Președintele și judecătorii Curții Constituționale a (Republicii) Muntenegru sunt numiți și eliberați din funcție de Parlament. Constituția (Republicii) Muntenegru prevede patru motive¹ de încetare a mandatului de președinte sau judecător al Curții Constituționale: 1) înainte de expirarea perioadei pentru care a fost ales, la cererea acestuia; 2) când îndeplinește condițiile (vârsta) de pensionare; 3) în cazul condamnării definitive la o pedeapsă cu închisoarea și 4) prin revocare.

Președintele sau judecătorul Curții Constituționale va fi revocat în cazul în care a fost găsit vinovat de săvârșirea unei infracțiuni incompatibilă cu exercitarea funcției, în cazul pierderii permanente a capacității de exercitare a atribuțiilor sau în cazul în care și-a exprimat public convingerile politice.

Curtea Constituțională stabilește existența motivelor de încetare a mandatului sau de revocare din funcție și informează Parlamentul în acest sens. Dacă împotriva președintelui sau a unui judecător al Curții Constituționale a fost începută urmărirea penală, Curtea poate decide suspendarea pe perioada desfășurării acesteia.

În Legea privind Curtea Constituțională² sunt prevătute în detaliu condițiile de stabilire a cauzei de revocare / eliberare din funcție.

- 2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară – în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?**

Resursele financiare pentru activitatea Curții Constituționale sunt asigurate prin fonduri cu alocare specială, de la bugetul (Republicii) Muntenegru. Curtea Constituțională propune sumele destinate bugetului anual, pe care le înaintează Guvernului³.

Ministerul de Finanțe elaborează proiectul bugetului de stat, îl transmite Guvernului care, în urma unei noi analize și evaluări, îl supune spre aprobare Parlamentului; acesta îl adoptă pentru toți ordonatorii de credite, inclusiv Curtea Constituțională.

¹ Art. 154

² Monitorul Oficial al (Republicii) Muntenegru, nr. 64/08

³ Articolul 90, Legea privind Curtea Constituțională a (Republicii) Muntenegru

Președintele Curții Constituționale poate lua parte la ședința Parlamentului în care se dezbate proiectul bugetului de stat⁴.

3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?

Parlamentul adoptă Legea cu privire la Curtea Constituțională, care stabilește organizarea, procedurile în fața Curții, precum și alte aspecte referitoare la activitatea Curții Constituționale.

Curtea Constituțională nu participă la procedura de legiferare.

Curtea Constituțională exercită competențele⁵ prevăzute de Legea cu privire la Curtea Constituțională și își adoptă regulile de procedură independent de orice altă autoritate; aceste reguli stabilesc modul de desfășurare a activității juridiciale și pronunțare a deciziilor, relațiile cu publicul, cooperarea juridică internațională, promovarea profesională și alte aspecte relevante pentru activitatea Curții.

Parlamentul (Republicii) Muntenegru nu poate modifica Regulamentul Curții Constituționale.

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

Da.

În cadrul îndeplinirii celor nouă categorii de atribuții încredințate, Curtea Constituțională examinează conformitatea unei legi cu Constituția și cu tratatele internaționale, ratificate și publicate; verifică dacă legislația și alte acte cu caracter general respectă Constituția și legea, adică exercită controlul de constituționalitate și legalitate asupra legilor, actelor cu caracter general și a altor reglementări adoptate de puterea legislativă și cea executivă.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

Curtea Constituțională este competentă să examineze întreaga legislație cu caracter secundar, pentru punerea în executare a legilor și a altor acte cu caracter general adoptate de Guvern (regulamente, ordonanțe, decrete etc.). În afară de aceasta, Curtea Constituțională decide cu privire la conflictele de competență între puterea executivă

⁴ Articolul 91, Legea privind Curtea Constituțională

⁵ Articolul 5, Legea privind Curtea Constituțională

(Guvern), instanțele judecătorești și entitățile autonomiei locale; de asemenea, ea poate analiza conformitatea măsurilor și actelor pe care Guvernul le adoptă în vreme de război sau pe durata stării de urgență⁶.

6. Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.

Constituția (Republicii) Muntenegru prevede că, la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al (Republicii) Muntenegru, legea constatată ca fiind în contradicție cu Constituția, un tratat internațional ratificat și publicat, precum și orice alt act normativ constat ca fiind contrar Constituției și legii, își încetează valabilitatea. Legea sau un alt act normativ sau prevederi ale acestora, pe care Curtea Constituțională le-a declarat contrare Constituției și legii, nu se mai aplică situațiilor create anterior publicării deciziei Curții Constituționale, cu condiția ca acestea să nu fost tranșate printr-o decizie definitivă mai înainte de acea dată⁷.

Prin urmare, Constituția stabilește explicit doar efectele juridice, respectiv valabilitatea deciziei Curții Constituționale referitoare la neconstituționalitatea unei legi ori, după caz, neconstituționalitatea sau nelegalitatea altor acte normative ori a unor prevederi ale acestora.

Efectele juridice ale deciziilor Curții Constituționale pronunțate în exercitarea celorlalte atribuții sunt reglementate de Legea cu privire la Curtea Constituțională, prin care se definește natura oricărui conflict juridic constituțional / litigiu organic.

Stingerea efectelor juridice ale unui act neconstituțional sau nelegal se supune regimului prescripției extinctive legale (șase luni de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial), însă nu mai mult de un an de la data emiterii unui act individual și până la depunerea sesizării, iar aceasta doar în cazul persoanei care a formulat sesizarea în vederea controlului neconstituționalității sau a nelegalității acestuia⁸.

În termen de 30 de zile de la primirea deciziei Curții Constituționale, autoritatea competentă, a cărei decizie a fost anulată în cadrul procedurii plângerii individuale constituționale, trebuie să hotărască, luând act de aceasta, să se conformeze motivării și ca atare să ia măsuri într-un termen rezonabil⁹.

⁶ Articolul 149 alin. 1, pct. 2, 5 și 8 din Constituție

⁷ Articolul 152, Constituția (Republicii) Muntenegru

⁸ Articolul 47, Legea privind Curtea Constituțională

⁹ Articolul 57, Legea privind Curtea Constituțională

Decizia Curții Constituționale prin care s-a admis o plângere individuală constituțională produce efecte juridice la data comunicării sale către participanții în cadrul procedurii¹⁰.

Decizia Curții Constituționale prin care s-a soluționat un conflict de competență produce efecte juridice la data publicării ei în Monitorul Oficial al (Republicii) Muntenegru¹¹.

Decizia de interzicere a activității unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale se comunică partidului politic sau organizației neguvernamentale în cauză și produce efecte juridice de la data înmânării deciziei Curții Constituționale către autoritatea competentă, responsabilă cu înscrierea partidului politic sau organizației neguvernamentale în registru¹².

Decizia Curții Constituționale prin care se anulează alegerile, în totalitate sau parțial, produce efecte juridice la data înmânării deciziei către autoritatea competentă¹³.

Constatarea încălcării unor drepturi pe perioada scrutinului electoral desfășurat pentru alegerea în funcția de Președinte al (Republicii) Muntenegru, a primarului Capitalei, a primarului vechii Capitale și a primarilor produce efecte juridice la data prezentării acestora către autoritățile competente¹⁴.

Constatarea referitoare la constituționalitatea măsurilor și acțiunilor autorităților publice întreprinse în vreme de război și pe durata stării de urgență produce efecte juridice la data înmânării deciziei către autoritatea competentă¹⁵.

¹⁰ Articolul 59, Legea privind Curtea Constituțională

¹¹ Articolul 71, Legea privind Curtea Constituțională

¹² Articolul 75 alin. 2, Legea privind Curtea Constituțională

¹³ Articolul 81, Legea privind Curtea Constituțională

¹⁴ Articolul 85 alin. 2, Legea privind Curtea Constituțională

¹⁵ Articolul 89, Legea privind Curtea Constituțională

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?

Curtea Constituțională desfășoară procedura prescrisă în soluționarea oricărui litigiu privitor la încălcarea ordinii juridice. În cadrul controlului abstract de **constituționalitate și legalitate**, Curtea examinează, din punct de vedere formal și material, constituționalitatea, respectiv legalitatea reglementărilor sau actelor adoptate de oricare dintre cele trei puteri. Controlul abstract include obligația Curții Constituționale de a verifica și conformitatea legii cu tratatele internaționale în cadrul procedurii controlului de constituționalitate, precum și aplicarea standardelor internaționale pertinente, prin deciziile pronunțate.

De asemenea, Curtea Constituțională efectuează un control abstract asupra altor reglementări adoptate de puterea executivă, de administrația publică și de organele entităților autonomiei locale.

Curtea Constituțională efectuează așa-numitul **control concret asupra actelor juridice specifice**, în scopul protecției drepturilor omului și libertăților fundamentale, în cadrul procedurii plângerii individuale constituționale. La capătul derulării acestei proceduri, Curtea Constituțională poate anula hotărâri ale instanțelor de drept comun din (Republica) Muntenegru, inclusiv deciziile Curții Supreme, precum și alte acte individuale emise de orice alt organ competent, atunci când constată că un asemenea act încalcă drepturile și libertățile cetățenești ale persoanei în cauză.

În plus, Curtea Constituțională este competentă să pronunțe decizii privind încălcarea Constituției de către celelalte puteri ale statului (dacă Președintele Republicii a încălcat Constituția etc.).

Curtea Constituțională decide cu privire la un conflict de competență între autoritățile judecătorești și cele executive, precum și conflictul de competență între autorități ale autonomiei locale și entități ale autonomiei locale.

2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.

Da.

3. Care sunt autoritățile publice între care pot apărea astfel de conflicte?

Oricare din autoritățile publice: Parlamentul, Guvernul, instanțele judecătorești de drept comun, autoritățile administrației publice locale și alte autorități de stat.

4. Actele juridice, faptele sau acțiunile ce pot genera astfel de conflicte: sunt ele legate doar de conflictele de competență sau implică și cazurile când o autoritate publică poate contesta constituționalitatea unui act emis de o altă autoritate publică? Dacă instanța dvs. de control constituțional a soluționat astfel de conflicte. Exemplificați.

În cadrul soluționării acestor conflicte, Curtea Constituțională se pronunță asupra oricărei forme de „încălcare a Constituției”, survenită ca urmare a unei legi neconstituționale, regulament sau oricărui alt act cu caracter general sau individual.

5. Care sunt titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională în vederea soluționării unui asemenea conflict?

Procedura de examinare a constituționalității și legalității poate fi declanșată prin sesizarea Curții Constituționale de către o instanță judecătorească, de altă autoritate de stat, autoritate a unei entități autonome locale, precum și de cinci membri ai Parlamentului¹⁶.

Curtea Constituțională însăși poate iniția procedura de control al constituționalității și legalității¹⁷.

Orice persoană care consideră că i s-a adus o încălcare a drepturilor omului și libertăților garantate de Constituție, printr-un act individual al unei autorități de stat, autorități autonome locale sau al unei persoane juridice investită cu prerogative de putere publică, poate formula o plângere constituțională; aceasta poate fi depusă și de către o altă persoană în baza unei împuterniciri, precum și de Apărătorul Drepturilor și Libertăților Omului care, sesizat fiind cu o plângere individuală, poate formula o plângere constituțională, cu condiția ca petiționarul să fie de acord¹⁸.

Procedura de constatare a încălcării Constituției de către Președintele (Republicii) Muntenegru va fi inițiată de Parlament, la propunerea a minimum 25 de membri ai Parlamentului¹⁹.

Cererea de soluționare a unui conflict de competență poate fi formulată de una sau mai multe autorități aflate în conflict, precum și de persoana care se vede împiedicată

¹⁶ Articolul 150 alin. 2 din Constituție

¹⁷ Articolul 150 alin. 3 din Constituție

¹⁸ Articolul 49, Legea privind Curtea Constituțională

¹⁹ Articolul 98 alin. 3 din Constituție

în exercitarea drepturilor ca urmare a acceptării sau a declinării de competență, în termen de 15 zile de la data acestei acceptări sau declinări²⁰.

Procedura de interzicere a activității unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale va fi inițiată la sesizarea formulată, în limitele competențelor proprii, de către următorii: Apărătorul Drepturilor Omului și Libertăților; Consiliul de Apărare și Securitate; autoritatea administrației de stat însărcinată cu protecția drepturilor omului și minorității; autoritatea administrației de stat însărcinată cu înregistrarea unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale²¹.

Procedura de constatare a încălcării unor drepturi pe perioada scrutinului electoral desfășurat pentru alegeri parlamentare și alegerea consilierilor locali poate fi inițiată de alegători, de candidatul în alegerile parlamentare sau locale, precum și de partidul/grupul care a depus lista electorală²².

Contestațiile în cadrul procedurii de constatare a încălcării unor drepturi pe perioada desfășurării referendumului pot fi făcute de alegători și de autoritatea care a convocat referendumul²³.

6. Care este procedura de soluționare a unui astfel de conflict?

Procedura se consideră declanșată la data primirii sesizării la Curtea Constituțională ori la data pronunțării încheierii prin care Curtea Constituțională hotărăște declanșarea procedurii²⁴.

Prin decizie, Curtea Constituțională²⁵:

- stabilește că legea sau dispoziții ale acesteia contravin Constituției și tratatelor internaționale ratificate și publicate, sau că la data când erau în vigoare contraveneau Constituției;
- stabilește că o altă reglementare sau dispoziții ale acesteia contravin Constituției și legii, sau că la data când erau în vigoare contraveneau Constituției și legii;
- stabilește existența unei încălcări a drepturilor omului și libertăților garantate de Constituție;
- stabilește dacă Președintele (Republicii) Muntenegru a încălcat Constituția;
- soluționează conflictul de competență;
- interzice activitatea unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale;

²⁰ Articolul 66, Legea privind Curtea Constituțională

²¹ Articolul 72, Legea privind Curtea Constituțională

²² Articolul 76alin. 1, Legea privind Curtea Constituțională

²³ Articolul 84 alin. 1, Legea privind Curtea Constituțională

²⁴ Articolul 39, Legea privind Curtea Constituțională

²⁵ Articolul 32, Legea privind Curtea Constituțională

- admite contestații privind încălcarea unor drepturi în timpul desfășurării alegerilor sau a referendumului;
- decide cu privire la constituționalitatea măsurilor și acțiunilor întreprinse de autoritățile publice în vreme de război și pe durata stării de urgență;
- respinge: sesizarea de constatare a neconstituționalității și nelegalității; sesizarea de constatare a încălcării Constituției de către Președintele (Republicii) Muntenegru; cererea de soluționare a unui conflict de competență; cererea de interzicere a activității unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale;
- decide cu privire la plângerea constituțională și în recurs.

7. Ce soluții pronunță instanța de contencios constituțional? Exemplificați.

Decizia Curții Constituționale poate abroga orice act (efect de casare). Ea pune capăt unui conflict de natură constituțională și elimină norma neconstituțională din ordinea de drept, înlătură încălcarea adusă drepturilor omului și libertăților cetățenești, rezolvă conflictul de competență, stabilește dacă Președintele a încălcat Constituția, decide cu privire la interzicerea unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale, stabilește dacă a existat o încălcare a legii în cursul alegerilor etc.

Sub aspectul efectelor sale în timp, decizia Curții prin care se abrogă un act acționează *ex nunc* și, în mod excepțional, *ex tunc*; pe când în privința părților implicate în procedura litigiului constituțional, ea produce efecte *erga omnes* sau *inter partes*.

Curtea Constituțională poate dispune întreruperea executării unui act individual sau a măsurilor luate în baza legii, a altor reglementări sau acte cu caracter general, a căror constituționalitate, respectiv legalitate se află în curs de examinare, acolo unde executarea ar putea provoca un prejudiciu ireparabil²⁶.

În mod excepțional, la cererea petiționarului, Curtea Constituțională poate să dispună în cursul procedurii suspendarea executării unui act individual până la data pronunțării unei soluții definitive, în cazul în care acesta dovedește că executarea poate cauza consecințe vătămătoare ireversibile²⁷.

Exemplu – procedura în fața Curții Constituționale

Procedura privind interzicerea activității unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale, participanții în cadrul procedurii și efectele juridice ale deciziei Curții Constituționale prezintă trăsături specifice în comparație cu procedura de control al constituționalității și legalității actelor juridice cu caracter general.

²⁶ Articolul 150, paragraph 3, Constitution of Montenegro

²⁷ Articolul 52, paragraph 2, Legea privind Curtea Constituțională

Potrivit Constituției (Republicii) Muntenegru, Curtea Constituțională exercită controlul instituțional de neconstituționalitate asupra activității partidelor politice și a organizațiilor neguvernamentale, ca o componentă a două dintre competențele încredințate, anume de a decide cu privire la interzicerea unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale și de a efectua controlul de legalitate asupra actelor cu caracter general.

Procedura cu privire la interzicerea activității unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale se declanșează la cererea unui număr relativ restrâns de subiecte de sesizare, respectiv: Apărătorul Drepturilor Omului și Libertăților; Consiliul de Apărare și Securitate; autoritatea administrației de stat însărcinată cu protecția drepturilor omului și minorității; autoritatea administrației de stat însărcinată cu înregistrarea unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale.

Cererea de interzicere a activității unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale trebuie să precizeze activitatea prohibită și/sau faptele și împrejurările activității neconstituționale care pot constitui motiv de interzicere a activității acelui partid politic sau acelei organizații neguvernamentale.

Curtea Constituțională poate interzice activitatea unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale în cazul în care activitățile acestora sunt îndreptate ori au drept scop: 1) violarea ordinii constituționale (atentează la desființarea violentă a ordinii constituționale sau violarea integrității teritoriale a Republicii Muntenegru, 2) încălcarea drepturilor omului și libertăților sau instigarea la ură și intoleranță rasială, religioasă și de altă natură.

În cazul în care Curtea Constituțională decide interzicerea activității unui partid politic sau a unei organizații neguvernamentale, acel partid politic sau acea organizație neguvernamentală vor fi radiate din registru.

Orice act cu caracter general aparținând unui partid politic sau organizații neguvernamentale poate fi supus controlul judiciar de constituționalitate în cazul când partidul / organizația a fost înregistrat/ă în conformitate cu legea.

La examinarea constituționalității și legalității actelor cu caracter general aparținând unui partid politic sau unei organizații neguvernamentale, Curtea Constituțională aplică procedura generală de control normativ; în acest sens, ea a statuat că prevederile actelor unui partid politic, prin care se stabilesc raporturile interne între organele acelui partid și membrii acestuia nu pot fi supuse controlului judiciar constituțional.

În cazul în care Curtea Constituțională constată că actele partidului politic sunt contrare Constituției și legii, partidul politic va fi radiat²⁸.

²⁸ Articolul 18 alin. 2 pct.1 din Legea partidelor politice (Monitorul Oficial al RoM, 21/04)

*Practică*²⁹

1. Pronunțându-se asupra cererii formulate de ministrul justiției în 1991, Curtea Constituțională a anulat prevederi din statutul a trei partide politice, potrivit cărora orice cetățean putea deveni membru al partidului cu condiția să fi împlinit 15 ani, adică să aibă sub 18 ani, pe motiv că acestea intrau în conflict cu dispozițiile articolului 14 din Legea cu privire la asociațiile de cetățeni, care prevede că doar persoanele în vârstă de cel puțin 18 ani pot deveni membri ai unui partid. Curtea Constituțională a constatat că un partid politic este abilitat să prescrie condițiile speciale în care un cetățean poate deveni membru al acelei organizații, însă că asemenea termeni și condiții nu pot preschimba condițiile statutare, pe care membrii oricărei organizații politice sunt datori să le respecte.
2. În mai multe cauze, Curtea Constituțională a respins cererea prin care se solicita verificarea actelor cu caracter general aparținând partidelor politice, referitoare la organizarea lor internă și raporturile dintre organele și membrii respectivelor organizații, Curtea apreciind că libertatea de asociere politică, consacrată de Constituție, se bazează pe voluntariat, acesta fiind motivul pentru care orice partid politic are libertatea de a-și reglementa, în mod independent, relațiile din interiorul partidului.
3. În 2002, Curtea Constituțională a respins cererea Ministerului Justiției de a examina constituționalitatea și legalitatea actelor cu caracter general aparținând unei asociații, constatând că asociația nu era înscrisă în registrul ONG-urilor, ținut la Ministerul Justiției, așadar că asociația nu exista ca persoană juridică și, prin urmare, actele contestate nu ființau din punct de vedere legal.

8. Modalități de îndeplinire a deciziei instanței constituționale: conduita autorităților publice vizate după soluționarea conflictului. Exemplificați.

Decizia Curții Constituționale este general obligatorie și executorie.

Dacă este necesar, Guvernul (Republicii) Muntenegru³⁰, la cererea Curții Constituționale, asigură executarea deciziei Curții Constituționale, cheltuielile urmând a fi suportate de la buget.

Exemplu: Curtea Constituțională a solicitat Guvernului să execute deciziile Curții în doar două cazuri.

²⁹ 1. Decizia U 114/91 din data de 25 iunie 1993; U 20/93 din data de 15 decembrie 1993; U 87/93 din data de 8 decembrie 1993; U 87/93 din data de 27 aprilie 1994; 2. Ordinul: U 42/97 din data de 26 februarie 1998; U 17/00 din data de 23 ianuarie 2001; 3. Ordinul: U 90/02 din data de 20 decembrie 2002.

³⁰ Articolul 151 alin. 3 din Constituție

1. În primul caz s-a pus problema executării unei ordin dat de Curte, pentru oprirea executării actelor individuale și a măsurilor luate în baza Condițiilor generale de distribuție a energiei electrice. Curtea a emis acest ordin după declanșarea procedurii controlului de constituționalitate și legalitate asupra respectivului act cu caracter general, pe care Compania Publică de Electricitate (EPCG) continua să îl aplice în colectarea plăților pentru facturile de consum de energie electrică. Cu Adresa U 39/93 din 19 iulie 1993, Curtea Constituțională a solicitat Guvernului să ia măsuri corespunzătoare astfel încât să asigure executarea deciziei Curții.
2. Celălalt caz a vizat executarea Deciziei 18/94, prin care Curtea a admis plângerile individuale constituționale înaintate de salariați din cadrul Centrului de Cultură, Informare și Documentare „INDOC” din Tivat, decizie prin care a revocat Decretul președintelui Consiliului Municipal din Tivat privind introducerea de măsuri extraordinare în instituție. Guvernul, prin agențiile sale competente, a asigurat executarea deciziei Curții Constituționale.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

Deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii, executorii și definitive. Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii, ceea ce înseamnă că, de la data publicării, nicio persoană nu mai poate invoca legea, actul cu caracter general sau individual constatate ca fiind neconstituționale sau nelegale.

Deciziile Curții Constituționale sunt executorii, ceea ce înseamnă că autoritățile de stat și celelalte autorități sunt obligate, în sfera lor de competență, să pună în aplicare decizia Curții Constituționale. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea penală pentru fapta de nerespectare a deciziei³¹.

Decizia Curții Constituționale este definitivă, ceea ce implică inexistența vreunei căi legale de atac împotriva deciziei și faptul că nu se poate reveni asupra acesteia. Constituția nu permite nicio modalitate de contestare a deciziei prin care se abrogă un act normativ, odată ce decizia Curții a fost publicată sau comunicată participanților la procedură.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Decizia Curții Constituționale, în raport cu legea sau prevederea constatată ca fiind contrară Constituției, are un efect preventiv, suspensiv și de revizuire.

Sub acest aspect, efectul deciziilor Curții Constituționale are drept consecință faptul că este interzis ca legea invalidată să se aplice atât raporturilor juridice ce s-ar naște pe viitor, cât și raporturilor care există deja pe data publicării deciziei Curții

³¹ Articolul 395 alin. 1 din Codul Penal (Monitorul Oficial al RoM, 70/03, 13/04m 47/06 și Monitorul Oficial al (Republicii) Muntenegru No. 40/08 și 25/10)

Constituționale, afară de cazul în care acestea au fost soluționate în mod definitiv.³² Prin aceasta, decizia Curții Constituționale are un efect limitat – *ex tunc*, însă totodată și un efect preventiv, întrucât nu poate fi permisă ori dusă la îndeplinire executarea actelor individuale, definitive și irevocabile, ce s-au întemeiat pe reglementări devenite inaplicabile, iar în cazul în care punerea lor în executare a început, aceasta va fi suspendată.

Decizia Curții suspendă, de asemenea, clauza de irevocabilitate din actele individuale, în scopul eliminării viciului de neconstituționalitate.

Pentru a putea beneficia de măsuri reparatorii, orice persoană al cărei drept a fost încălcat printr-un act individual definitiv sau cu efecte obligatorii, emis în baza legii sau a altei reglementări constatate de către Curtea Constituțională ca fiind în contradicție cu Constituția ori cu tratatele internaționale, ratificate și publicate, este îndreptățită să solicite autorității competente modificarea aceluia act individual³³, cu condiția depunerii cererii de modificare a actului definitiv sau irevocabil în termen de șase luni de la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al (Republicii) Muntenegru și cu condiția să nu fi trecut mai mult de un an între data comunicării actului individual și data depunerii cererii. Aceste condiții sunt cumulative, astfel încât în situația când oricare dintre ele nu este îndeplinită, autoritatea competentă poate respinge, motivat, cererea de modificare a actului individual.

- 4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?**

Da.

- 5. Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.**

Nu au existat astfel de cazuri.

- 6. Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.**

Nu există o astfel de posibilitate.

³² Articolul 46, Legea privind Curtea Constituțională

³³ Articolul 47, Legea privind Curtea Constituțională